

Miejsce
na naklejkę

dysleksja

MKL-R1_1P-082

**EGZAMIN MATURALNY
Z JĘZYKA ŁACIŃSKIEGO
I KULTURY ANTYCZNEJ**

**MAJ
ROK 2008**

POZIOM ROZSZERZONY

Czas pracy 180 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 14 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
3. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
4. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
5. Podczas egzaminu możesz korzystać ze słownika łacińsko-polskiego oraz atlasu historycznego.
6. Na karcie odpowiedzi wpisz swoją datę urodzenia i PESEL. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

Życzymy powodzenia!

Za rozwiązanie
wszystkich zadań
można otrzymać
łącznie **50 punktów**

*Część I – 10 pkt
Część II – 25 pkt
Część III – 15 pkt*

**Wypełnia zdający
przed rozpoczęciem pracy**

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PESEL ZDAJĄCEGO

--	--	--	--

**KOD
ZDAJĄCEGO**

CZĘŚĆ I – TEST LEKSYKALNO-GRAMATYCZNY

W zadaniach od 1. do 3. zakreśl jedno zdanie (A, B, C, D), które zachowuje znaczenie zdania wyjściowego.

Zadanie 1. (1 pkt)

Oppidani hostibus intra moenia conspectis arma proiecerunt.

- A. Oppidani, cum hostes intra moenia conspecti essent, arma proiecerunt.
- B. Oppidani, ne hostes intra moenia conspicerentur, arma proiecerunt.
- C. Oppidani hostibus intra moenia conspicientibus arma proiecerunt.
- D. Oppidani, cum ab hostibus intra moenia conspecti essent, arma proiecerunt.

Zadanie 2. (1 pkt)

Est fama Themistoclem venenum sua sponte sumpsisse.

- A. Nonnulli negant Themistoclem venenum sua sponte sumpsisse.
- B. Constat Themistoclem venenum non sumpsisse.
- C. Dicitur Themistocles venenum sua sponte sumpsisse.
- D. Dicitur Themistocli venenum sumendum fuisse.

Zadanie 3. (1 pkt)

Quid est in omni caelo atque terra divinius ratione?

- A. Quid est in omni caelo atque terra divinius rationis causa?
- B. Quid est in omni caelo atque terra divinius quam ratio?
- C. Quid est in omni caelo atque terra divinius a ratione?
- D. Quid est in omni caelo atque terra divinius quamvis ratio?

W zadaniach od 4. do 6. zakreśl jedyną poprawną możliwość (A, B, C, D) uzupełnienia zdań.

Zadanie 4. (1 pkt)

Non corpori solum....., sed multo magis menti atque animo.

- A. servienda sunt
- B. serviendum est
- C. servitum est
- D. serviendo est

Zadanie 5. (1 pkt)

Canes currentes bibunt in Nilo flumine, ne a crocodilis.....

- A. raperentur.
- B. rapiuntur.
- C. rapientur.
- D. rapiantur.

Zadanie 6. (1 pkt)

Beate ..... cupiditate omnes incensi sumus.

- A. vivendi
- B. vivendo
- C. vivendae
- D. vivenda

Zadanie 7. (4 pkt)

Uzupełnij poniższą tabelę, przyporządkowując kolejnym zdaniom podrzędnym (1, 2, 3, 4) litery odpowiadające nazwom, które określają typ zdania (A, B, C, D).

1. Operam dabo, te ut primum videam.
  2. Illa quamvis ridicula essent, mihi risum non moverunt.
  3. Cum solitudo et vita sine amicis insidiarum et metus plena sit, ratio ipsa monet amicitias comparare.
  4. Ubi de Caesaris adventu Helvetii certiores facti sunt, legatos ad eum mittunt.
- A. zdanie przyzwalające
  - B. zdanie czasowe
  - C. zdanie przyczynowe
  - D. zdanie dopełnieniowe
  - E. zdanie warunkowe

Numer zdania	Litera oznaczająca typ zdania
1.	
2.	
3.	
4.	

CZEŚĆ II – PRZEKŁAD TEKSTU

Zadanie 8. (25 pkt)

Dokonaj przekładu na język polski jednego z dwóch podanych niżej fragmentów dzieł autorów klasycznych.

Tekst nr 1

Titus Livius, *Ab Urbe condita*, I, 13, 1-5

Tum Sabinae mulieres, quarum ex iniuria bellum ortum erat, crinibus passis scissaque veste, [...], ausae [sunt] se inter tela volantia inferre [...], hinc patres, hinc viros orantes, ne sanguine se nefando soceri generique respergerent, ne parricidio macularent partus suos, nepotum illi, hi liberum progeniem. „Si affinitatis inter vos, si conubii piget, in nos vertite iras; nos causa belli, nos vulnere ac caedium viris ac parentibus sumus; melius peribimus quam sine alteris vestrum viduae aut orbae vivemus.” Movet res cum multitudinem tum duces; silentium et repentina fit quies; inde ad foedus faciendum duces prodeunt; nec pacem modo sed civitatem unam ex duabus faciunt. Regnum consociant; imperium omne conferunt Romam. Ita geminata urbe, ut Sabinis tamen aliquid daretur, Quirites a Curibus appellati. Monumentum eius pugnae, ubi primum ex profunda emersus palude equus Curtium in vado statuit, Curtium lacum appellaverunt.

Sabinae mulieres – Sabinki

Sabini, -orum – Sabinowie

Quirites, -um – Kwiryści, początkowo nazwa Sabinów jako mieszkańców miasta Cures. Po połączeniu Sabinów z Rzymianami nazwą tą objęto także Rzymian.

Cures, -um – Kures, miasto leżące po wschodniej stronie Tybru, około 40 km na północ od Rzymu.

Curtius, -i – Mettiusz Kuracjusz, Sabińczyk, według legendy walczył z Rzymianami w obronie porwanych Sabinek.

Tekst nr 2

M. Tullius Cicero, *Pro Archia poeta*, 19

Sit igitur, iudices, sanctum apud vos, humanissimos homines, hoc poetae nomen, quod nulla umquam barbaria violavit. Saxa et solitudines voci respondent, bestiae saepe immanes cantu flectuntur atque consistunt; nos instituti rebus optimis, non poetarum voce moveamur? Homerum Colophonii civem esse dicunt suum, Chii suum vindicant, Salaminii repetunt, Smyrnaei vero suum esse confirmant itaque etiam delubrum eius in oppido dedicaverunt: permulti alii praeterea pugnant inter se atque contendunt. Ergo illi alienum, quia poeta fuit, post mortem etiam expetunt; nos hunc vivum, qui et voluntate et legibus noster est repudiabimus? praesertim cum omne olim studium atque omne ingenium contulerit Archias ad populi Romani gloriam laudemque celebrandam? Nam et Cimbricas res adulescens attigit et ipsi illi C. Mario, qui durior ad haec studia videbatur, iucundus fuit.

Colophonius, -i – Kolofończyk, mieszkaniec Kolofonu

Chius, -i – mieszkaniec wyspy Chios

Salaminus, -i – mieszkaniec Salaminu

Smyrnaeus, -i – Smyrneńczyk, mieszkaniec Smyrny

Archias, -ae – Aulus Licinius Archias – Aulus Licyniusz Archiasz, poeta grecki z II/I w. p.n.e.

Cimbricae res – wydarzenia dotyczące wojny z Cymbrami, plemieniem germańskim czy też celtyckim.

C. Marius – Gajusz Mariusz, wielokrotny konsul, dowódca Rzymian podczas wojny z Cymbrami, w 101 r. p.n.e. rozgromił ich pod Vercellae.

A series of horizontal dashed lines for writing.

CZĘŚĆ III – WYPRACOWANIE

Zadanie 9. (15 pkt)

Temat: Na podstawie własnej wiedzy i załączonych materiałów przedstaw krótko mit o Ceres i Prozerpinie. Analizując teksty literackie i ikonograficzne, wyjaśnij, z czego wynikała popularność mitu Ceres w starożytności i wiekach późniejszych.

Owidiusz, *Metamorfozy*, V 391-401, 438-445, 477-492, 504-508; tłum. Anna Kamińska

[W gaju nad jeziorem Pergus] bawi się Prozerpina, zrywa to fiołki, to lilie białe i dziewczęta zwyczajem układa je w koszyczku i w zanadrzu sukni. Nie chce w zbieraniu kwiatów ustąpić swoim przyjaciółkom. Właśnie tak Dis ją ujrzał, zachwycił się i porwał. Gwałtowna miłość! Przerazona widokiem posępnego boga krzyczy, woła i matkę, i przyjaciółki, a zwłaszcza matkę, z podartej od góry sukni wysypują się zerwane kwiaty. A taka jest w niej dziecięca niewinność, że strata kwiatów także ją boli.

[...] Tymczasem zatrwożona matka szuka córki po wszystkich zakątkach ziemi, po wszystkich głębokościach morza. [...] Idzie gniewna, kruszy rękami pługi orzące ziemię, zsyła jednaki pomór na wieśniaków i bydło, niszczy zasiewy, truje ziarna. Znana z żyzności ziemia zalega ugorem, ginie kielkujące zboże, to spiekota je wysusza, to deszcz moczy, biją grady, młóca wichry, żarłoczne ptactwo wyjada zasiewy. Kąkol, osty i niepokonana trawa głuszą pszenicę.

Wtem Aretuza z wód egejskich wychyliła głowę, włos mokry odgarnęła i rzekła:

– [...] Kiedy pod ziemią przepływałam styksowe wody, widziałam na własne oczy twoją Prozerpinę. Była smutna i jeszcze dotąd przestraszona, lecz jest królową i władczynią innego świata, mozną małżonką władcy podziemi.

Dis – w starożytnym Rzymie: władca podziemi identyfikowany z Plutonem

Aretuza – jedna z nimf wodnych

Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz*, księga VI, *Zaścianek*, w. 469-484

Wewnątrz samego domu, w stajni i wozowni,
Pełno znajdziesz rynsztunków, jak w starej zbrojowni.
Pod dachem wiszą cztery ogromne szyszaki,
Ozdoby czoł marsowych: dziś Wenery ptaki,
Gołębie, w nich gruchając karmią swe pisklęta.
W stajni kolczuga wielka nad żłobem rozpięta
I pierścieniasty pancerz służą za drabinę,
W którą chłopiec zarzuca źrebcom dzięcielinę.
W kuchni kilka rapierów kucharka bezbożna
Odhartowała, kładąc je w piec zamiast różna:
Buńczukiem, łupem z Wiednia, otrzepywa żarna:
Słowem, wyгнаła Marsa Ceres gospodarna
I panuje z Pomoną, Florą i Wertumnem
Nad Dobrzyńskiego domem, stodołą i gumnem.

Ale dziś muszą znowu ustąpić boginie:
Mars powraca.

Pomona – rzymska bogini dojrzałych jabłek

Flora – rzymska bogini kwiatów

Wertumnus – rzymski bóg pór roku, sadów i owoców

Stanisław Wyspiański, *Noc listopadowa*, scena III

DEMETER

Opuszczasz mnie, mnie twoją mać –
do serca podszedł chłód;
już idziesz, biegniesz, spieszysz....
Marnieją moje letnie chudoby;
o bezlitosna, ty się cieszysz,
a mnie ostawiasz groby.

KORA

Z tajemnic moich, matko, znaj:
Jest inny tamten kraj,
kędy są wiecznotrwałe siły;
z tych coraz nowy rośnie pęd
i wzejdą, i będą rodziły.
Tam wszelki żywot ma swój byt
i czeka, aż dlań błysnie świt,
i czeka, aż dlań przyjdzie czas:
zajaśnieć pełnią kras.

DEMETER

A te zwarzone kędyż legną;
imże w barłogu zimnym gnić...?

KORA

Umierać musi, co ma żyć...

DEMETER

Ty na śmierć wiedziesz twe służebne!
Poznaję miłość twą przekłątą
i moc, i słowa twe wróżebne.

KORA

My oto, matko, zmartwychwstaniem
na wielkie siewu święto.

[...]

KORA

Z tajemnic moich, matko, wiedz:
Gdy wszystko żywe musi lec
pod ręką, która znaczy kres,
śmierć tych użyźnia nowe pędy
i życie nowe sieje wszędy.
Więc smutna, matko, tym rozstaniem,
ale weselna tajemnicą,
szaty przyoblekłam godnie. –
Poniechaj żalu, niechaj łez.

chudoba – skromny dobytek, mienie; skromne gospodarstwo

MATERIAŁ IKONOGRAFICZNY

Frederic Leighton, *Powrót Persefony* (ok. 1890)

BRUDNOPIS